

OSCAR WILDE

OSCAR WILDE, numele prescurtat al lui Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde (16 octombrie 1854 – 30 noiembrie 1900), scriitor englez de origine irlandeză. După studii strălucite la *Trinity College* din Dublin, audiază prelegerile de estetică ale lui John Ruskin la Universitatea din Oxford, unde se distinge și prin gusturile sale rafinate, îmbrăcăminte elegantă și stilul *dandy* de viață. După absolvire, în 1878, se mută la Londra. Unde inițiază mișcarea „Artă pentru Artă”. În anul 1884 s-a căsătorit cu Constance Lloyd, cu care a avut doi fii. *Portretul lui Dorian Gray* apare în revistă, în iulie 1890, apoi, revizuit, în 1891, în volum, este un manifest al estetismului și una dintre cele mai importante cărți ale secolului al XIX-lea. Tot în 1891 a apărut volumul *Crima lordului Arthur Savile și alte povestiri*. Mai publică operele dramatice: *Evantaiul doamnei Windermere* (1892), *O femeie fără importanță* (1893), *Soțul ideal* (1895), *Ce înseamnă să fii onest* (1895) și monologul dramatic *De profundis* (1897).

Declinul său începe în vara lui 1891, când Wilde îl întâlnește pe lordul Alfred Douglas. Duce o viață de ostentație cinică și de scandal, afișându-și public relația sa homosexuală. Ceea ce îi atrage în 1895 o condamnare penală de doi ani de închisoare pentru ultraj la moralitatea publică.

Între timp soția și copiii îl părăsesc și își schimbă numele în „Holland”. După eliberare, ruinat financiar de luxoasa relație cu Bosie (Lordul Douglas) și căzut în dizgrație, Wilde trăiește încă trei ani, cutreierând Europa și locuind în hoteluri ieftine. Își găsește sfârșitul la Paris pe 30 noiembrie 1900. Este înmormântat în Cimitirul Père-Lachaise.

„De când l-am citit pe Wilde, aproape că nu mai exist.”

André GIDE

CARTIER POPULAR

Oscar WILDE

Portretul
lui Dorian Gray

Roman

Traducere din engleză de Radu TĂTĂRUCĂ

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: (021) 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Nobles și pe www.cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.
E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 022 24 10 00.
E-mail: librariadinhol@cartier.md
Librăria online, shop.cartier.md, e-mail: vanzari@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România
Tel./fax: (021) 210 80 51
E-mail: romania@cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură.
Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu
Editor: Gheorghe Erizanu
Lector: Inga Druță
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Marina Darii
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Combinatul Poligrafic

Oscar Wilde

PORTRETUL LUI DORIAN GRAY

Ediția a V-a, aprilie 2021

© 2021, 2017, 2012, 2008, Editura Cartier pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Wilde, Oscar.

Portretul lui Dorian Gray: Roman/ Oscar Wilde; traducere din engleză de Radu Tătărucă;
coperta: Vitalie Coroban. – Ed. a 5-a. – Chișinău: Cartier, 2021 (Combinatul Poligrafic). –
180 p. – (Cartier popular/ colecție coordonată de Gheorghe Erizanu,

ISBN 978-9975-79-891-4).

1000 ex.

ISBN 978-9975-86-487-9.

821.111-31

E 77

Prefață

Artistul este un creator de lucruri frumoase.

Ținta artei este să se dezvăluie în lumină, lăsând în umbră mâna artistului.

Criticul este cel care traduce în alt chip, ori îmbracă în alt material impresia pe care i-o fac lucrurile frumoase.

Critica cea mai înaltă ca și cea mai modestă este autobiografie, de un fel sau altul.

Cei care găsesc înțelesuri urâte în lucrurile frumoase cultivă viciul lipsit de plăcere. Greșeală.

Acei care descoperă sensuri frumoase în lucruri frumoase sunt spirite elevate. Pentru aceștia mai există speranță.

Ei sunt cei aleși pentru care lucrurile frumoase își găsesc rostul în însăși frumusețea lor.

Nu există cărți morale sau imorale.

Sunt cărți bine scrise și cărți prost scrise; atât și nimic mai mult. Aversiunea față de realism a secolului nouăsprezece e furia lui Caliban, recunoscându-și chipul în oglindă.

Aversiunea secolului nouăsprezece față de romantism e furia lui Caliban, care nu se regăsește în oglindă. Viața morală a omului constituie unul dintre subiectele tratate de artist, dar moralitatea artei constă în utilizarea perfectă a unui medium imperfect.

Artistul nu ține să dovedească oarece. Dovezi se pot aduce chiar și pentru lucrurile evidente.

Artistul nu are preferințe etice. Înclinația către simpatii morale, la un artist, înseamnă un manierism stilistic impardonabil.

Nu există artist morbid. Artistul poate exprima orice.

Gândirea și limbajul sunt instrumentele artei sale. Materialele artei sale sunt viciul și virtutea. Din punctul de vedere al formei, modelul tuturor artelor este arta muzicianului. Din punctul de vedere al sentimentului, modelul este măiestria actoricească.

Toate artele sunt deopotrivă suprafață și simbol.

Acei care caută dincolo de suprafață o fac pe propriul risc.

Acei care țin să deslușească simbolul trebuie să se teamă.

Ceea ce oglindește arta de fapt este spectatorul și nu viața.

Diversitatea opiniilor privitoare la opera de artă arată că ea este nouă, complexă și plină de viață.

Pe când criticii se pot contrazice, artistul se află în acord cu sine.

Putem ierta pe cel care a făcut un lucru folositor, atâta timp cât se abține în a-l lăuda. Singura scuză a celui care realizează un lucru inutil este o admirație fără margini.

Arta, în orice formă, este lipsită de utilitate.

Oscar WILDE

Capitolul I

Atelierul era impregnat de mirosul puternic al trandafirilor, iar atunci când vântul ușor, văraric, se zbenguia printre pomii din grădină, aducea prin ușa deschisă aroma grea de liliac sau mai delicatul parfum al florii roz de măceș.

Din colțul canapelei din perne de piele persane, pe care era întins, fumând ca de obicei țigară de la țigară, lordul Henry Wotton prindea transparența luminos-gălbuie și aroma de miere a buchetelor de bobîțel, ale cărui ramuri tremurânde păreau că abia pot duce povara acestei frumuseți aprinse. În răstimpuri, umbre fantastice de păsări în zbor fulgerau pe draperia lungă din mătase indiană, trasă peste imensa fereastră, producând scurte efecte de artă japoneză, ce-l duceau cu gândul la pictorii cu fețe palide, de jad, din Tokio, care căutau să transmită ideea de mișcare și de iuțeață cu mijloacele unei arte necesarmente statice. Zumzetul apăsător al albinelor, croindu-și calea printre ierburile înalte și sălbăticate sau rotindu-se monoton în jurul țepilor poleiți cu praf ai tufelor răzlețe de caprifoi, împovăra și mai mult liniștea. Zgomotele confuze ale Londrei păreau notele surde ale unei orgi îndepărtate.

În centrul camerei, prins pe un șevalet înalt, se afla portretul în mărime naturală al unui tânăr de o frumusețe extraordinară. În fața lui, la mică distanță, ședea artistul însuși, Basil Hallward, a cărui dispariție fulgerătoare, acum câțiva

ani, a cauzat la vremea aceea atâta agitație, dând naștere la presupuneri dintre cele mai stranii.

În timp ce privea grațioasa și atrăgătoarea formă, atât de măiestru oglindită în arta sa, un irepresibil zâmbet de plăcere îi aluneca pe față. Dar deodată a tresărit, a închis ochii și și-a dus degetele la pleoape ca și când ar fi vrut să nu se lase trezit din cine știe ce vis al minții.

— Este cea mai bună lucrare a ta, Basil, cel mai bun tablou pe care l-ai pictat, a rostit apatic lordul Henry. La anul, trimite-l neapărat la Grosvenor. Academia este prea mare și banală. De fiecare dată când merg acolo, fie este atâta lume, încât nu văd tablourile, ceea ce este îngrozitor, fie atâtea tablouri din pricina cărora nu apuc să văd lumea, iar asta-i și mai rău. Grosvenor e singurul loc potrivit.

— Nu cred că o să-l trimit undeva, a răspuns celălalt, aruncându-și capul pe spate – acel tic bizar de care se amuzau mereu prietenii de la Oxford. Nu, n-o să-l trimit nicăieri.

Lordul Henry a ridicat sprâncenele și l-a privit mirat prin finele rotocoale de fum albăstrui, ce se încolăceau capricios, ale țigării cu tutunul amestecat din belșug cu opiu.

— Nu-l trimiți nicăieri? Dar pentru ce, dragul meu prieten? Ce motiv ai avea? Voi, pictorii, sunteți o faună bizară! Ați face orice pentru faimă; de îndată ce o aveți, nu știți cum să vă debarasați de ea. E o nerozie – există un singur lucru pe lumea asta mai rău decât să se vorbească de tine; e să nu se vorbească. Un asemenea portret te-ar situa mai presus decât toți tinerii din Anglia, iar pe bătrâni i-ar umple de invidie, dacă cei bătrâni mai sunt capabili de emoții.

— Știi că ai să râzi de mine, i s-a replicat, însă chiar nu îl pot expune. Am pus prea mult din mine în el.

Lordul Henry s-a întins pe divan și a râs.

— Ți-am spus că o să râzi; dar asta nu înseamnă că nu e adevărat.

— Prea mult din tine! Pe cuvânt, Basil, nu te știam așa de vanitos. Și nici nu văd vreo asemănare între tine, cu fața ta colțuroasă și părul de cărbune, și acest Adonis, ce pare a fi făcut din ivoriu și petale de roze. Zău, dragul meu Basil, acesta este un Narcis, iar tu – sigur, ai o expresie intelectuală și așa mai departe. Dar frumusețea, adevărata frumusețe, se sfârșește acolo unde începe expresia intelectuală. Intelectul are tendința intrinsecă de a exagera și a distruge armonia feței. Din clipa în care cineva se pune pe gândit, devine imediat tot numai un nas sau o frunte sau altă hidoșenie. Privește la oamenii de succes din oricare dintre profesiile elevate. Sunt dezgustători la culme. Desigur, cu excepția clerului. Dar în Biserică nu se gândește. Un episcop va repeta și la optzeci de ani ce a fost învățat să zică atunci când era un fecior de optsprezece și faptul că arată mereu încântător e o consecință firească. Misteriosul tău tânăr prieten, al cărui nume nu mi l-ai destăinuit vreodată, dar al cărui portret mă fascinează cu adevărat, nu gândește. Sunt cât se poate de sigur. E o creatură frumoasă, lipsită de creier, care ar trebui să se afle mereu aici în timpul iernii, când nu sunt flori la care să privim, și mereu vara, ca să ne răcorim mințile. Nu te flata singur, Basil, nu semeni câtuși de puțin cu el.

— Nu mă înțelegi, Harry, a răspuns artistul, bineînțeles că nu sunt ca el. Știu foarte bine. De fapt mi-ar părea rău să arăt ca el. Ridici din umeri? Îți spun adevărul. Trăsăturile fizice și intelectuale stau sub semnul unei fatalități, acel gen de blestem care pare a urmări de-a lungul istoriei pașii greșiți ai regilor. E mai bine să nu fii deosebit de semenii tăi. Urâții și proștii au parte de ce-i mai bun pe lume. Se așază cum le vine

mai bine și cască ochii la spectacol. Dacă habar nu au care e gustul victoriei, cel puțin sunt scutiți de paharul înfrângerii. O duc așa cum ar trebui să o facem cu toții – netulburați, indiferenți și fără ceasuri de neliniște. Nu abat ruina asupra altora, dar nici nu sunt supuși distrugerii pricinuite de mână străină. Rangul și bogăția ta, Harry; mintea mea, așa cum e; arta mea, câți bani face; chipul arătos al lui Dorian Gray – cu toții vom avea de suferit de pe urma darurilor cu care ne-au înzestrat zeii, vom suferi teribil.

— Dorian Gray? Așa îl cheamă? a întrebat lordul Henry, părăsind canapeaua și îndreptându-se către Basil Hallward.

— Da, așa se numește. Nu aveam de gând să-ți zic.

— De ce?

— Nu știu cum să-ți spun. Când îmi place cineva nespus de mult, nu îi dezvălui numele altora. E ca și cum aș ceda o parte din acel cineva. Am ajuns să îmi placă tainele. Par să fie singurele lucruri care fac viața modernă plină de mister și de miraculos. Cea mai neînsemnată banalitate devine o sursă de plăcere, dacă arunci un vâl asupra ei. Acum, când e să plec din oraș, nu le spun cunoscuților unde plec. Dacă aș face-o, mi-aș strica plăcerea. Aș zice că e un obicei prostesc, dar îți umple viața de farmec. Presupun că asta ți se pare o idioțenie îngrozitoare?

— Deloc, a răspuns lordul Henry, deloc, dragul meu Basil. Nu uita că sunt căsătorit, iar unicul farmec al căsniciei este acela că face ca o viață de decepții să fie absolut necesară ambelor părți. Nu știu niciodată unde se află soția mea, iar ea nu știe ce fac eu. Când ne întâlnim – ocazional, atunci când cinăm în oraș ori ne ducem la Duke's – ne povestim unul altuia cele mai absurde istorii, cu fețele cele mai serioase. Nevastă-mea se pricepe de minune la așa ceva, mult mai bine

decât mine. Nu încurcă niciodată datele întâlnirilor, pe când mie mi se întâmplă întotdeauna. Nu face tapaj când mă prinde descoperit. Uneori aş prefera să-şi iasă din fire; dar nu face decât să râdă de mine.

— Harry, nu-mi place cum vorbeşti despre viaţa ta de familie, a spus Basil Hallward, făcând paşi către uşa care dădea în grădină. Cred că eşti cu adevărat un soţ cât se poate de bun, dar ți-e ruşine de nu mai poţi de virtuţile tale. Eşti un tip extraordinar. Nu spui niciodată ceva moral, în schimb nu faci lucruri necuvenite. Cinismul tău e doar o poză.

— Să fii natural este o poză şi încă cea mai iritantă pe care o cunosc, a izbucnit în râs lordul Henry, şi cei doi tineri au ieşit împreună în grădină şi s-au aşezat comod pe o bancă lungă din beţe de bambus, la umbra unei tufe înalte de laur. Razele soarelui băteau în frunzele lucioase. Unduiiau în iarbă margarete albe.

După un moment de tăcere, lordul Henry şi-a scos ceasul. A murmurat:

— Basil, mi-e teamă că trebuie să plec, dar înainte de asta insist să-mi răspunzi la o întrebare pe care ți-am pus-o mai demult.

— Care? a întrebat pictorul, cu ochii pironiţi în pământ.

— Ştii foarte bine.

— Deloc, Harry.

— Bine, îţi spun eu care; să-mi zici de ce nu vrei să expui portretul lui Dorian Gray. Motivul adevărat.

— Ți l-am spus.

— Nu mi-ai spus. Ce mi-ai spus este că ar fi prea mult din tine în el. Hai, că-i o copilărie.

— Harry, îi spune Basil Hallward, privindu-l drept în ochi, fiecare portret pictat cu suflet este un portret al artistului, nu

al celui care pozează. Modelul este numai un accident, este prilejul. Nu el e cel pe care-l dezvăluie pictorul; mai degrabă pictorul se imaginează pe sine în culorile de pe canava. Rațiunea pentru care nu voi expune această lucrare e că mi-e teamă că am arătat în el taina sufletului meu.

Lordul Henry a întrebă rându:

— Și care-i taina?

— Am să-ți spun, a zis Hallward, și o expresie confuză i se întipări pe față.

— Sunt numai urechi, a continuat companionul său.

— Nu sunt deloc multe de spus, Harry, și tare mi-e teamă că nu o să pricepi mare lucru. Probabil că nici nu o să mă crezi.

Lordul Henry s-a aplecat zâmbind, a rupt o margaretă cu petale roz din iarbă și a început să o examineze, apoi i-a răspuns, cu privirea fixată asupra micului disc de aur cu frunzulițe albe:

— Sunt absolut sigur că te voi înțelege, cât despre lucrurile pe care le cred, cred orice în măsura în care este de necrezut.

Au căzut câteva flori din pomi, scuturate de o adiere, iar ciorchinii plini ai liliacului, cu puzderia lor de stele, au prins a fremăta în aerul lănced. Undeva, lângă perete, a început să țârâie un greier; o libelulă, lungă, subțire ca un fir albastru, a trecut purtată de aripile translucide, maronii. Lordului Henry îi părea că aude bătând inima lui Basil Hallward; era curios ce putea să urmeze.

— Povestea e pur și simplu aceasta, s-a hotărât pictorul după câteva momente. Acum două luni m-am dus la un bairam la lady Brandon. Știi și tu, din când în când bietul artist trebuie să iasă în lume, cât să arate că nu e un sălbatic. Cu o haină de seară și o cravată albă, oricine – chiar tu ai spus-o – fie și un agent de bursă, poate trece drept o ființă civilizată. Ei, trecuseră vreo zece minute de când făceam con-

versație cu niște matroane uriașe, împopoțonate, și cu niște academicieni plictisitori, când mi-am dat seama dintr-odată că sunt fixat de cineva. M-am întors pe jumătate și l-am văzut pentru întâia oară pe Dorian Gray. În acel moment în care ni s-au întâlnit privirile, am simțit că mă fac alb la față. Am fost cuprins de o stranie senzație de panică. Eram conștient că sunt față în față cu cineva a cărui personalitate ea singură este atât de fascinantă, încât, de i-aș fi îngăduit, m-ar fi subjugat cu totul – trup, suflet și chiar artă. Nu accept imixtiuni în viața mea. Știi și tu, Harry, ce fire independentă sunt. Am fost întotdeauna propriul meu stăpân; cel puțin așa a fost până l-am întâlnit pe Dorian Gray. Pe urmă – dar cum să-ți explic? Ceva îmi spunea că viața mea se află în pragul unei teribile crize. Aveam sentimentul ciudat că soarta îmi pregătea plăceri fără de seamă și dureri fără de seamă. M-a cuprins teama și m-am întors cu gândul să părăsesc încăperea. Nu conștiința îmi dicta asta; mai degrabă un soi de lașitate. Nu sunt deloc mândru de mine pentru faptul că am încercat să fug.

— Basil, conștiința și lașitatea sunt unul și același lucru. Conștiința nu este decât marca firmei. Atât și nimic mai mult.

— Nu e așa, Harry; nici tu nu crezi asta. Totuși, indiferent de motiv – ar fi putut fi vorba de mândrie; eram teribil de mândru – mi-am croit drum către ușă. Unde bineînțeles că m-am poticnit de lady Brandon; care s-a pus pe țipat: „Doar nu o să fugi așa devreme, mr. Hallward?” Glas ascuțit ca al ei, l-ai auzit?

— Cum să nu, ar fi un păun, nu alta, dac-ar fi fost și frumoasă, a spus lordul Henry, rupând pe rând petalele marga-retei cu degetele lui lungi și nervoase.

— Nu am putut scăpa de ea. M-a tras după dânsa la niște altețe regale, la alții implătoșați cu ordine și medalii, au urmat cucoane mai trecute, cu diademe gigantice și nasuri de pa-

pagal. Mă prezenta tuturor drept cel mai scump prieten. Era abia a doua oară când o întâlneam, dar își pusese în cap să facă din mine un leu-paraleu. Cred că una dintre picturile mele stârnise vâlvă pe atunci sau cel puțin se pălăvrăgise pe seama ei în gazetele de duzină – asta te ridică la standardul de imortalitate al secolului nostru. Dintr-odată mă trezesc față în față cu tânărul a cărui înfățișare mă tulburase în chip atât de ciudat. Ne aflam foarte aproape unul de altul, mai că ne atingeam. Ne priveam din nou. Dintr-o pornire necugetată, i-am cerut lui lady Brandon să mă prezinte. Dar poate că nu greșeam; la urma urmelor era inevitabil – am fi intrat în vorbă unul cu celălalt fără a fi prezentați, sunt sigur. Așa mi-a spus și Dorian după aceea. Avusese și el sentimentul că ne e dat să ne cunoaștem.

— Și cum ți l-a descris pe acest încântător tânăr? întrebă lordul. Știi că se apucă să dea un *précis* rapid despre oricare invitat. Mi-o amintesc ducându-mă înaintea unui gentleman dur, congestionat și cu pieptul acoperit de ordine și panglici și şușotindu-mi la ureche pe note tragice, care trebuie să fi fost auzite de fiecare din încăperea, cele mai șocante amănunte despre el. Am luat-o literalmente la fugă. Îmi place să-i citesc singur pe oameni. Lady Brandon însă își tratează invitații precum un adjudecător obiectele de licitat. Fie îi descrie cu totul anapoda, fie îți spune despre ei totul, afară de ce vrei să știi.

— Biata lady Brandon! Ești aspru cu ea, Harry, făcu neconvingător Hallward.

— Dragă prietene, a încercat să fondeze un salon și i-a ieșit un restaurant. Ce să-mi placă la ea? Dar, zi-mi, ce ți-a servit despre mr. Dorian Gray?

— A, ceva în genul: „Încântător băiat... sărmana maicăsa și cu mine eram absolut nedespărțite. Am uitat complet

ce face... teamă mi-e că nimic... a, da, cântă la pian... ori la vioară cumva, dragă mr. Gray?" Niciunul dintre noi nu ne-am putut stăpâni râsul; ne-am împrietenit pe loc.

— Râsul nu e deloc un început prost pentru o prietenie și e de departe cel mai bun mod de a o încheia, a conchis tânărul lord rupând altă margaretă. Hallward a murmurat, clătînând din cap:

— Nu înțelegi ce înseamnă prietenia, Harry. După cum nu ți-e cunoscută nici dușmănia. Te împaci bine cu toată lumea; asta vrea să spună că toată lumea îți este indiferentă.

— Dar ești oribil de nedrept! strigă lordul Henry, dându-și pălăria pe spate și uitându-se la norișorii care, asemenea unor jucăușe ghemotoace de mătase albă strălucitoare, se lăsau duși pe abisul de turcoaz al cerului de vară.

— Da, îngrozitor de nedrept. Eu fac o distincție netă între oameni. Prietenii mi-i aleg pentru înfățișarea lor plăcută, cunoștințele pentru caracterul lor, iar dușmanii pentru intelectul lor deosebit. Niciodată nu ești îndeajuns de prevăzător în alegerea dușmanilor. Printre ai mei, unul nu e prost. Sunt cu toții suficient de dotați intelectual încât să mă poată aprecia. Dau dovadă de înfumurare? Eu cred că da.

— Așa cred și eu, Harry. Cât despre categoriile astea ale tale, eu trebuie să mă număr mai degrabă printre cunoștințe.

— Dragul și vechiul meu prieten, te consider mult mai mult decât o cunoștință.

— Și mult mai puțin decât un prieten. Un gen de frate, să zicem?

— O, frații! Mult îmi mai pasă de frați! Fratele meu mai mare nu are de gând să moară și nici cei mici nu sunt în stare de ceva mai bun.

— Harry! s-a încruntat Hallward.

— Dragul meu, sunt cât se poate de serios. Numai că nu am cum să nu-mi detest rudele. Presupun că se datorează faptului că nimeni dintre noi nu suportă pe cei care au aceleași defecte ca noi înșine. Împărtășesc întru totul furia democrației engleze împotriva a ceea ce ea numește viciile claselor de sus. Masele consideră că beția, prostia și imoralitatea trebuie să rămână proprietatea lor particulară, încât dacă unul dintre noi o face de oaie, le încalcă prerogativele. Când bietul Southwark a apărut la Curtea de Divorțuri, le-a iscat o indignare magnifică. Și cu toate astea, îmi închipui că nici zece la sută din proletariat nu ar avea o viață neprihănită.

— Nu sunt de acord nici măcar cu un cuvânt din tot ce spui, Harry, și sunt sigur că nici tu nu crezi în ceea ce spui.

Lordul Henry își mângâie barba castanie, ascuțită, și bătu în vârful ghetei de lac cu bastonul din abanos încrustat.

— Tare mai ești englez, Basil! E a doua oară când faci observația asta. Dacă cineva se apucă să expună o idee unui englez veritabil, ceea ce e întotdeauna riscant, acestuia nici nu-i dă prin cap să examineze adevărul sau falsitatea ei. Singurul lucru pe care îl consideră important este ca vorbitorul însuși să creadă în ea. Numai că valoarea unei idei nu are nimic de-a face cu sinceritatea celui care o exprimă. Într-adevăr, după toate probabilitățile, cu cât omul este mai nesincer, cu atât mai pură din punct de vedere intelectual va fi ideea, deoarece în cazul acesta nu va fi alterată nici de nevoile, nici de dorințele și nici de prejudecățile sale. Dar nu îmi propun să discut politică, nici metafizică, nici sociologie cu tine. Prefer oamenii principiilor și îmi plac oamenii lipsiți de principii mai mult decât orice altceva pe lume. Mai vorbește-mi de mr. Dorian Gray. Îl vezi des?

— În fiecare zi. Aș fi nefericit dacă nu l-aș vedea zilnic. Mi-e necesar ca aerul.

— Extraordinar! Îmi închipuiam că nu te interesează nimic altceva decât arta ta.

— Pentru mine el e toată arta mea acum, a spus pictorul cu gravitate. Mă gândesc uneori, Harry, că sunt numai două epoci într-adevăr importante în istoria lumii. Prima a început cu apariția unui nou mediu pentru artă, cea de a doua odată cu dezvoltarea unei noi personalități artistice. Ceea ce a fost inventarea picturii în ulei pentru venețieni, ceea ce reprezentase chipul lui Antinous pentru sculptura greacă târzie, este ceea ce va fi într-o zi pentru mine înfățișarea lui Dorian Gray. Nu numai pentru că îl pictez, desenez sau schițez. Desigur, toate astea le fac. Dar el înseamnă pentru mine mult mai mult decât un model sau oricine care pozează. Nu o să-ți spun că sunt nemulțumit de ceea ce am făcut cu el sau că o frumusețe ca a lui întrece puterea de exprimare a artei. Nu există ceva care să nu poată fi exprimat prin artă și sunt conștient că lucrarea pe care am început-o de când l-am întâlnit pe Dorian Gray e bună, este opera vieții mele. Numai că, în mod ciudat – nu știu dacă mă vei înțelege – personalitatea lui mi-a sugerat o manieră cu totul nouă de exprimare stilistică. Văd lucrurile diferit, le gândesc diferit. Acum pot recrea viața într-un fel care mi-era necunoscut înainte. „Un vis al formei bântuind zilele cugetării.” Cine a spus-o? Am uitat. Dar asta înseamnă Dorian Gray pentru mine. Simpla prezență fizică a acestui băiat, așa-mi apare mie, ceva mai răsărit ca un băiat, cu toate că în realitate a trecut de douăzeci de ani, simpla sa prezență, oh! mă-ntreb de poți să înțelegi? Fără să știe, el îmi definește direcțiile unei noi școli, una care va cuprinde pasiunea spiritului romantic, în totul său, și întreaga perfecțiune a spiritului Eladei. Armonia între suflet și corp – cât este de importantă! În nebunia noastră, am rupt sufletul de corp și am inventat

idealismul, vulgar, o idealitate vidă. Harry, de-ai ști numai ce înseamnă Dorian Gray pentru mine! Ți mai amintești peisajul acela al meu pentru care Agnew mi-a oferit un preț exorbitant și de care nu am vrut să mă despart? E una dintre cele mai bune lucrări pe care le-am făcut vreodată. Dar de ce asta? Fiindcă pe când o pictam, Dorian Gray ședea lângă mine. Un fluid nevăzut a trecut de la el spre mine și pentru prima dată în viață am văzut în acel oarecare ținut păduros minunea pe care o căutasem dintotdeauna și care îmi scăpase de fiecare dată.

— Basil, este extraordinar! Trebuie să-l văd pe Dorian Gray.

Hallward s-a ridicat de pe bancă și a început să se plimbe în sus și în jos prin grădină. A revenit după o vreme.

— Harry, pentru mine Dorian Gray este pur și simplu un motiv artistic. S-ar putea ca tu să nu găsești nimic la el. Pentru mine e o lume. Niciodată prezența lui în lucrările mele nu se simte mai acut decât atunci când el însuși nu apare. Cum am zis, îmi sugerează o manieră nouă. Îl regăsesc în rotunjirile unor linii, în gingășia și inefabilul unor culori. Asta e tot.

— Atunci de ce nu-i expui portretul? a întrebat lordul Henry.

— Pentru că, fără să fi avut intenția, am pus în el ceva din toată această bizară idolatrie artistică despre care, firește, nu m-am apucat să-i vorbesc. E cu totul străin de lucrurile acestea. Și nici nu o să le afle vreodată. Numai că lumea s-ar putea să-și dea seama; iar eu n-aș suporta să-mi dezvelesc sufletul în fața iscodirii tâmpa a ochilor ei. N-o să-mi las inima pusă la asemenea microscop. E prea mult din mine în lucrul acesta, Harry, mult prea mult.

— Poetii nu-și fac atâtea scrupule ca tine. Ei știu ce bine trage pasiunea la carul publicării. În ziua de azi, o inimă sfărmată se trage ediție după ediție.

— Pentru asta îi detest! a strigat Hallward. Soarta artistului este să creeze lucruri frumoase, cu totul rupte de viața sa. Dar lumea în care trăim tratează arta de parcă ar fi menită să reprezinte un soi de autobiografie. Am pierdut sensul abstract al frumuseții. Va veni o zi în care i-l voi dezvălui lumii. Acesta este motivul pentru care lumea nu o să vadă niciodată portretul lui Dorian Gray cel pictat de mine.

— Cred că greșești, Basil, dar nu țin să-ți și demonstrez; așa ceva fac doar cei rătăciți intelectualicește. Zi-mi, Dorian Gray e foarte atras de tine?

Preț de câteva momente pictorul căzu pe gânduri.

— Îi plac. Știu că îi plac. E drept că îl tămâiez cu disperare. Găsesc o plăcere nebună să-i spun lucruri pe care știu că le voi regreta apoi. În general este fermecător cu mine; obișnuim să stăm în atelier și să vorbim despre o mie de lucruri. Totuși, are uneori groaznice accese de nepăsare, când pare să-și găsească o adevărată desfătare în a-mi provoca suferință. Cea ce simt atunci e că mi-am vândut sufletul cuiva care și-l agață ca pe o floare la butonieră, o podoabă care să-i încânte vanitatea, o zorzoană pentru o zi de vară.

— Zilele de vară se pot scurge tare încet, a îngânat lordul Henry. Se poate să ajungi să te plictisești înaintea lui. E trist când stai să te gândești, dar nu e deloc un secret că geniul durează mai mult decât frumusețea. Asta și explică strădaniile noastre de a ne supercultiva. În lupta asta sălbatică pentru supraviețuire, dorim să ne pricopsim cu ceva durabil și astfel ne umplem capul cu fleacuri și adevăruri, în speranța prostească de a ține pasul. Domnul le știe pe toate, iată idealul modern. Numai că mintea acestui domn – ce oroare! E o prăvălie de bric-à-brac, numai praf și monstruozițai, în care totul e supracotat. Cu toate astea, cred că tu vei osteni primul. Într-o

bună zi îți vei privi prietenul și-ți va părea un pic ieșit din cadru sau nu-ți va mai plăcea tonalitatea culorii sau mai știi eu ce. Cum îl vei mai învinui în sinea ta, încredințat că ți-a greșit prea mult. Și data viitoare când te va vizita, vei afișa un aer rece și indiferent. Mare păcat, căci după asta nu vei mai fi același. Ce mi-ai spus e o poveste romantică, așa zice o poveste romantică despre artă, iar cel mai rău lucru într-o afacere de genul acesta e că te lasă golit de sentiment.

— Nu vorbi așa. Cât voi mai trăi, personalitatea lui Dorian Gray mă va domina. Nu poți înțelege ceea ce simt, tu ești prea schimbător.

— Dragul meu Basil, exact din cauza asta înțeleg. Cei care rămân credincioși se aleg numai cu partea banală a dragostei. Doar cei care înșală cunosc tragediile iubirii. Lordul Henry a scăpărat o luminiță dintr-o elegantă cutiuță de argint și a început să pufăie din țigară cu un aer plin de sine și satisfăcut de parcă ar fi rezumat lumea într-o frază. Dintre frunzele lăcuite în verde ale iederei se auzea foșnet și ciripit de vrăbii. Prin iarbă se alergau asemenea unor rândunele umbrele norilor albaștri. Era atât de frumos în grădină! Cât de încântătoare erau simțirile celorlalți! Mult mai minunate decât ideile lor i se păreau. Propriu-ți suflet și pasiunile celor din jur sunt lucrurile care fac viața fascinantă. Se amuza imaginându-și în sinea lui prânzul anost pe care-l ratase rămânând atât de mult cu Basil Hallward. De s-ar fi dus la mătușa lui, cu siguranță ar fi dat acolo peste lordul Goodbody, iar întreaga conversație s-ar fi învărtit în jurul chestiunii hranei și a locuințelor-tip pentru săraci. Fiecare clasă predica importanța acestor acte de virtute atâta vreme cât în cauză erau necesități cu totul străine ei. Bogații vorbesc despre valoarea cumpătării, trândavii își cheltuiesc elocința pe fraze despre demnitatea muncii. Era